

16.21x16.32	1	עמוד 28	ידיעות אחרונות - כותרת	31/12/2014	45847399-9
המרכז הבינתחומי הרצליה - 84260					

צבי אקשטיין • כשל הרגולציה

דושת הגז של המשק

ב־23 בדצמבר החליט הממונה על ההגבלים העסקיים לשקול מחדש את החלטתו מלפני שלוש שנים על מבנה הבעלות על מאגרי הגז. תחרות רצויה אם היא מיטיבה עם משקי הבית ותורמת לצמיחה, אך האם היא אפשרית עם שני מאגרי גז גדולים והתנהלות שמחסלת תמריצים למציאת מאגרים נוספים? להחליט הממונה השפעה על היצוא לירדן ולמצרים, שלמעשה נכפה על ישראל בלחץ אמריקאי. המשמעות הכלכלית של גז טבעי זול יחסית לישראל, ירדן ומצרים היא אדירה במונחים של ירידה בעלויות אנרגיה ועלייה ברמת החיים. האם טובת המשק וטובת המדינה נשקלו כאן היטב?

שינויים תכופים ולא צפויים ברגולציה מקשים מאוד על היוזמים והמשקיעים; הם מעלים את הסיכון ויוצרים חוסר ודאות שאפשר להשוות אותו למס ממשלתי מיוחד וכבד על השקעות. מכאן שעקביות וודאות ברגולציה ממשלתית הם תנאי הכרחי לצמיחה מתמשכת המבוססת על השקעות. למרכה הצער, המערב

בשנים האחרונות מתנהל בישראל שיח תקשורתי המבטא עוינות למגזר העסקי, ובמיוחד ליוזמים ולאנשי עסקים אשר בזכות השקעתם, הסיכון שלקחו, הצלחתם וכן, אולי גם בזכות מערך לוביסטים מוצלח, צברו הון משמעותי. זהו חלק בלתי נפרד מכל מערכת כלכלית במיטרה דמוקרטית, פועל יוצא משותפות הכרחית של הממשלה כגובה מיסים וקובעת רגולציה. מטרת הממשלה היא טובת משקי הבית, וזו דורשת צמיחה כלכלית. תמיכה ביזמות עסקית היא תנאי הכרחי לצמיחה.

מה קורה בישראל? העיתונות תוקפת ברמה האישית כמעט כל איש עסקים שמשקיע כאן ומצליח. בשנים 2007 ו־2008 כמעט איש לא חשב שקירוחי תמר ולווייתן יצליחו. ראו מה היו מחירי רכיב החברות שהשקיעו בבורסה חודשים לפני שהמאגרים נמצאו. ב־2009 ו־2010 ישראל קיבלה מתנה ברמות מאגרי גז בערך נור"כחי (השווי העכשווי של הגז הצפוי להתגלות בעתיד) של בין 100 ל־150 מיליארד רולר. ועדת ששינסקי העלתה את שיעורי המס מ־20% ל־70% חבורות הגז נלחמו בצורה בוטה ולא ראויה, ממשלת ישראל עמדה על שלה, ושיעור המס עלה לזה המקור בלב במדינות מערביות אחרות. בכך הפכה המדינה להיות השותף הבכיר של בעלי המאגרים.

טוב שזה נעשה. טובת המשק אינה עומדת בניגוד לטובת הציבור. מאגרי הגז הפכו את ישראל למעצמת אנרגיה אזורית, פתרו פוטנציאלית את ישראל מכל בעיה של מאזן התשלומים ל־20'30 שנה לפחות, והורידו את רמת החוב של הממשלה אל מתחת ל־50% תל"ג. כבר היום אנחנו חוסכים בזכותם יותר מעשרה מיליארד שקל בשנה על דלק.

נכון, ניתן להוריד עוד יותר את מחיר הגז, אך האם זה נכון? פרופ' עדי פוזנר וד"ר יהושע הופר הראו שעדיף לאזרח הישראלי להרוויח מהמס על הגז מאשר ממחיר מתחת לזה של שוק היצוא. אך בעיתונות זה מוצג כ"השתלטות מונפול הגז על הכיס הציבורי". זהו קמפיין שהנוק שלו לכלכלה הישראלית הוא בלתי ניתן למדידה.

**שינויים תכופים ולא צפויים
ברגולציה מקשים מאוד על
היוזמים והמשקיעים; הם מעלים
את הסיכון ויוצרים חוסר ודאות**

כת המוסדית בישראל אינה יעילה ואינה תומכת בעשיית עסקים על פי מרדכי הבנק העולמי. לכן, אנשי עסקים ישראלים מעדיפים להשקיע בחו"ל או בחברות מייצאות. לכן, בין היתר, רמת ההשקעה בענפים מקומיים היא נמוכה, הפריון לעובדים בענפים המקומיים נמוך, וכך גם השכר שלהם. נוסף לזה את השיח הרודף אנשי עסקים מקומיים ואנו מקבלים משק שמרבותו - זה שמייצר לשוק המקומי - נשאר מאחור, וכך מרחיב את האי־שוויון. ■

פרופ' אקשטיין הוא דיקאן בית ספר אריסון למינהל עסקים וביה"ס לכלכלה במרכז הבינתחומי הרצליה